

Kúria
végzése

Az ügy száma: Bfv.I.675/2021/20.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Dr. Domonyai Alexa, a tanács elnöke

Dr. Schmidt Péter, előadó bíró

Dr. Csák Zsolt, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: nyilvános ülés

Az ülés napja: 2022. május 10.

Az ügy tárgya: rablás büntette és más bűncselekmények

Terhelt(ek): Terhelt1 és társai

(Terhelt1 I. rendű és Terhelt2 II. rendű terhelt)

Elsőfok: Gödöllői Járásbíróság, 5.B.307/2019/25., ítélet, előkészítő ülés,
2019. november 25.

Másodfok: Budapest Környéki Törvényszék, 2.Bf.5/2020/32., ítélet, nyilvános ülés,
2020. november 3.

Az indítvány előterjesztője: Pest Megyei Főügyészség

Az indítvány iránya: Terhelt1 I. rendű és Terhelt2 II. rendű terheltek terhére

Rendelkező rész

A Kúria a rablás büntette és más bűncselekmények miatt Terhelt1 és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a Pest Megyei Főügyészség által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálv a Gödöllői Járásbíróság 5.B.307/2019/25. számú, valamint a Budapest Környéki Törvényszék, mint másodfokú bíróság 2.Bf.5/2020/32. számú ítéletét Terhelt1 I. rendű és Terhelt2 II. rendű terheltek vonatkozásában hatályon kívül helyezi és a Budapest Környéki Törvényszéket új elsőfokú eljárás lefolytatására utasítja.

A Kúria Terhelt1 (született: személyi adatok) I. rendű terhelt azonnali szabadlábra helyezését rendeli el a hatályon kívül helyezett ítélettel elrendelt Gödöllői Járásbíróság 5.B.163/2017/48. számú ítéletében kiszabott szabadságvesztés büntetéséből.

A Kúria elrendeli Terhelt1 I. rendű terhelt bűnügyi felügyeletét a Budapest Környéki Törvényszéknek a megismételt eljárásban a tárgyalás előkészítése során hozott határozatáig azzal, hogy helységi község közigazgatási területét nem hagyhatja el engedély nélkül. A Kúria elrendeli, hogy a bűnügyi felügyelet magatartási szabályainak megtartását a rendőrség általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerve az I. rendű terhelt mozgását nyomon követő technikai eszközzel ellenőrizze. Ha a technikai eszköz működtetésében nem működik közre, az a magatartási szabályok megsértésének minősül.

Az I. rendű terhelt a bűnügyi felügyelet magatartási szabályaitól a bíróság, ügyészség, nyomozó hatóság, más hatóság vagy szakértő idézésével kapcsolatos megjelenési jogának gyakorlása érdekében az ahhoz szükséges időtartamra és mértékben a bűnügyi felügyelet magatartási szabályaitól külön engedély nélkül is eltérhet.

Ebben az esetben köteles az idézésről vagy az értesítésről legkésőbb annak kézhezvételét követő munkanapon az idézés vagy értesítés megismerésének biztosításával együtt a magatartási szabályok megtartását ellenőrző hatóságot tájékoztatni, és az idézést vagy értesítést kibocsátó hatóság előtt történt megjelenését és annak időtartamát a megjelenését követő 3 munkanapon belül igazolni. E tájékoztatási és igazolási kötelezettség elmulasztása a magatartási szabályok megszegésének minősül.

Ha az I. rendű terhelt a bűnügyi felügyelet magatartási szabályait megszegi, rendbírsággal sújtható. A magatartási szabályok ismételt vagy súlyos megszegése esetén az I. rendű vádlott őrizete rendelhető el, hátrányosabb vagy más magatartási szabályok megállapításának van helye vagy letartóztatása rendelhető el.

Ha az I. rendű terhelt az eljárási cselekményen idézés ellenére nem jelenik meg, és ezt alapos okkal előzetesen nem menti ki, vagy az akadály megszűnése után alapos okkal nyomban nem igazolja, rendbírsággal sújtható, vagy a magatartási szabályok ismételt vagy súlyos megszegése esetén meghatározott intézkedések alkalmazása érdekében őrizete rendelhető el.

A Kúria Terhelt2 (született: személyi adatok1) II. rendű terhelt letartóztatását a Budapest Környéki Törvényszéknek a megismételt eljárásban a tárgyalás előkészítése során hozott határozatáig elrendeli.

A Kúria elrendeli a Terhelt1 I. rendű terhelttel szemben elrendelt 106.440. (egyszázhatvan-négyszáznegyven) forint vagyonekobzás és a megfizetni rendelt 50.749. (ötvenezer-hétszáznegyvenkilenc) forint bűnügyi költség, valamint a Terhelt2 II. rendű terhelttel

szemben megfizetni rendelt 71.526. (hetvenegyezer-ötszázhuszonhat) forint bűnügyi költség címén esetlegesen befizetett összegnek a befizetéstől a visszatérítés időpontjáig eltelt időre számított mindenkori kamatával együtt a befizető terheltnek történő visszatérítését.

A felülvizsgálati eljárásban felmerült 53.160 (ötvenháromezer-százhatvan) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

[1] **I.** A Gödöllői Járásbíróság a 2019. november 25-én megtartott nyilvános előkészítő ülésen hozott 5.B.307/2019/25. számú ítéletében a 2019. január 23-tól január 25-ig őrizetben volt, 2019. január 25-től letartóztatásban lévő Terhelt1 I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 1 rendbeli rablás büntetében, mint társtettet [Btk. 365. § (1) bekezdés a) pont], 1 rendbeli lopás vétségében, mint társtettet [Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bb) és bc) alpont], 3 rendbeli lopás büntetében, mint társtettet [Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bb) és bc) alpont, (3) bekezdés b) pont ba) alpont] és 1 rendbeli lopás büntetében [Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bb) és bc) alpont, (3) bekezdés b) pont ba) alpont]. Ezért őt halmazati büntetésül 4 év szabadságvesztésre ítélte. Megállapította, hogy a szabadságvesztést börtön fokozatban kell végrehajtani, abból az I. rendű terhelt kétharmad rész kitöltése után feltételes szabadságra bocsátható. A bíróság a szabadságvesztés tartamába beszámítani rendelte az I. rendű terhelt által bűnügyi őrizetben és letartóztatásban töltött időt. A bíróság az I. rendű terheltet 4 évre eltiltotta a közügyek gyakorlásától. Elrendelte a Gödöllői Járásbíróság 5.B.163/2017/48. számú ítéletében jogerősen kiszabott 1 év szabadságvesztés végrehajtását. A járásbíróság az I. rendű terhelttel szemben 102.440 forint erejéig vagyonekmozgást rendelt el.

[2] Az elsőfokú bíróság ítéletében a 2019. január 23-tól január 25-ig őrizetben, január 25-től letartóztatásban volt Terhelt2 II. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 1 rendbeli rablás büntetében, mint társtettet [Btk. 365. § (1) bekezdés a) pont], 1 rendbeli lopás vétségében, mint társtettet [Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bb) és bc) alpont], 3 rendbeli lopás büntetében, mint társtettet [Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bb) és bc) alpont, (3) bekezdés b) pont ba) alpont]. Ezért őt, mint többszörös visszaesőt halmazati büntetésül 5 év szabadságvesztésre ítélte. A szabadságvesztést fegyház fokozatban rendelte végrehajtani. A bíróság a szabadságvesztés tartamába beszámítani rendelte a II. rendű terhelt által bűnügyi őrizetben és letartóztatásban töltött időt, egyben megállapította, hogy a II. rendű terhelt a szabadságvesztésből feltételes szabadságra nem bocsátható. A járásbíróság a II. rendű terheltet 5 évre eltiltotta a közügyek gyakorlásától.

[3] A járásbíróság az I. és II. rendű terheltet egyetemlegesen kötelezte sértett1, sértett2, sértett3 magánfelek részére polgári jogi igény megfizetésére, valamint az I., II. rendű terheltet a III. rendű terhelttel egyetemlegesen a cég1 magánfél részére megítélt polgári jogi igény megfizetésére. A bíróság a cég1 magánfél és sértett1 magánfél polgári jogi igényét ezt meghaladó részében egyéb törvényes útra utasította.

[4] A bíróság az I. rendű és II. rendű terheltet egyaránt 2.000 forint eljárási illeték megfizetésére kötelezte.

[5] A bíróság kötelezte az I. rendű terheltet 50.749 forint, a II. rendű terheltet 71.526 forint bűnügyi költség megfizetésére.

[6] Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben az ügyész jelentett be – többek között a jelen ügyben érintett – I. és II. rendű terhelt terhére fellebbezést a velük szemben kiszabott büntetés (a szabadságvesztés és a közügyektől eltiltás tartamának) súlyosítása érdekében.

[7] A Pest Megyei Főügyészség a Bf.270/2019/13. számú átiratában az ügyészi fellebbezésben foglaltakat fenntartotta, majd a Bf.270/2019/15-I. számú átiratában a korábbi indítványában foglaltakat részben megváltoztatta és hivatkozott arra, hogy az I. és a II. rendű terhelt a bűncselekményeket a rendszeres haszonszerzésre törekvése túl bünszövetségben követték el, valamint a 6.) tényállási pontban írt rablási cselekmény jelentős értékre elkövetett, erre figyelemmel a Btk. 365. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző, de a (4) bekezdés b) pontja szerint minősülő rablás büntettének megállapítására van törvényes lehetőség az I. és II. rendű terhelt esetében. E bűncselekmény büntetési tételére (5-től 15 évig terjedő szabadságvesztés) figyelemmel az ügy elbírálása a Be. 21. § (1) bekezdésének 1. pontja alapján első fokon a törvényszék hatáskörébe tartozik, így az elsőfokú bíróság hatáskörét túllépve járt el. Ezért a Be. 608. § (1) bekezdésének c) pontja alapján az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését indítványozta.

[8] A Budapest Környéki Törvényszék, mint másodfokú bíróság 2.Bf.5/2020/32. számú, a 2020. november 3. napján megtartott nyilvános ülésen meghozott ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét az I. rendű terhelt vonatkozásában a büntetést kiszabó részében annyiban változtatta meg, hogy a terhelttel szemben 106.440 forint erejéig vagyonekobzást is alkalmazott; egyebekben a felülvizsgálati indítvánnyal érintett I. és II. rendű terhelt vonatkozásában is helybenhagyta az elsőfokú bíróság ítéletét. Megállapította, hogy az I. és II. rendű terhelt az elsőfokú eljárásban 2019. november 25-ig volt letartóztatásban, ezt követően az I. rendű terhelt 2019. december 26. napja óta, a II. rendű terhelt pedig 2020. július 28. napja óta van ismét letartóztatásban. A másodfokú bíróság mindkét terhelt büntetésébe beszámítani rendelte az elsőfokú ítélet kihirdetése óta fent megjelölt előzetes fogvatartásban töltött teljes időtartamot a másodfokú bíróság ítéletének kihirdetéséig olyan módon, hogy 1 napi előzetes fogvatartásban töltött időnek 1 napi szabadságvesztés felel meg. Ugyanilyen módon tekintette beszámítottnak az elsőfokú bíróság által a büntetésekbe beszámított időtartamokat is.

[9] A másodfokú bíróság a hatályon kívül helyezésre irányuló ügyészi fellebbezést nem tartotta alaposnak, ugyanis a járásbíróság helyesen járt el, amikor az ügyészség vádirati tényállás alapján, a vádiratban írt minősítésnek megfelelően állapította meg a vádlottak terhére rótt bűncselekmények, így a rablás büntettének minősítését is. Álláspontja szerint, amennyiben az elsőfokú bíróság a vádlott beismerő nyilatkozatát végzéssel elfogadta, úgy a bíróság a tényállását – és a vádlott bűnösségének a megállapítását – a Be. 565. § (1) bekezdése alapján a bűnösség beismerésére, a nyilatkozat elfogadására és az ügy irataira alapítja. Jelen ügyben az előkészítő ülésen mindhárom vádlott a váddal egyezően [melyben a rablás tekintetében az ügyészség az I. rendű vádlottat 1 rendbeli a Btk. 365. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző és aszerint minősülő rablás büntetével vádolta] bűnösségére is kiterjedő, beismerő vallomást tett és egyben lemondott a tárgyaláshoz való jogáról. A beismerés végzéssel történő elfogadása okán – melyet az ügyészség is indítványozott – a járásbíróság nem volt abban a helyzetben, hogy a vádtól eltérő minősítést alkalmazzon {másodfokú ítélet [30], [31] bekezdés}.

[10] A másodfokú bíróság hivatkozott továbbá a Be. 606. § (3) bekezdésére, mely szerint az elsőfokú bíróság ítéletét, amennyiben az a vádlott beismerő nyilatkozatának elfogadásán alapul, a vádirati minősítéssel egyező minősítésre vonatkozó rendelkezései tekintetében akkor változtathatja meg, ha a terhelt felmentésének vagy az eljárás megszüntetésének van helye.

[11] Mindezek alapján álláspontja szerint az ebből eredő abszolút eljárási szabálysértésre történő hivatkozás eredményre nem vezetett {másodfokú ítélet [32], [33] bekezdés}.

[12] A másodfokú bíróság ugyanakkor a Be. 565. § (1) bekezdése alapján szükségesnek tartotta az elsőfokú ítélet 11. oldalának 1. bekezdésében rögzített indokolás kiegészítését a következőkkel: „Figyelemmel arra, hogy az elsőfokú bíróság az I.-II.-III. rendű vádlottak beismerő nyilatkozatát végzéssel elfogadta, a bíróság a tényállást – és a vádlottak bűnösségének megállapítását – a bűnösségük beismerésére, a nyilatkozatuk elfogadására, valamint az ügy irataira alapította {másodfokú ítélet [34] bekezdés}.

[13] Mindezekre tekintettel a törvényszék a Be. 591. § (1) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság tényállása megalapozottsága vizsgálata nélkül a határozatát az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásra alapította {másodfokú ítélet [35] bekezdés}.

[14] A másodfokú bíróság megállapította azt is, hogy az irányadó tényállás alapján az elsőfokú bíróság okszerűen vont következtetést a terheltek bűnösségére, és a terheltek terhére megállapított cselekmények minősítését is a büntető anyagi jogszabályokkal összhangban állónak, törvényesnek ítélte.

[15] II. A Pest Megyei Főügyészség 2021. május 12. napján felülvizsgálati indítványt nyújtott be a jogerős, vádról rendelkező ügydöntő határozatokkal szemben a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjában meghatározott okból. A Be. 651. § (1) bekezdése alapján Terhelt1 I. rendű és Terhelt2 II. rendű terheltek terhére előterjesztett felülvizsgálati indítványában a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállásra alapítva utalt arra, hogy a felülvizsgálati indítvánnyal érintett I. és II. rendű terheltek a 2019. november 25. napján tartott előkészítő ülésen a Be. 504. § (1) bekezdésében foglaltak szerint a váddal egyezően beismerték a bűnösségüket és lemondtak a tárgyaláshoz való jogukról, amelyet az elsőfokú bíróság végzésével elfogadott. Az elsőfokú bíróság erre figyelemmel az ítéletében a vádirattal egyező tényállást állapított meg, és a terheltek cselekményét is a vádiratban foglaltakkal egyezően minősítette.

[16] A főügyészség megítélése szerint a másodfokú bíróságnak a másodfokú ítéletben kifejtett álláspontja téves, mert az I. és II. rendű terhelteknek a 6.) tényállási pontban foglalt rablási cselekménye a bünszövetség és a jelentős értékre történő elkövetés miatt a Btk. 365. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző és a (4) bekezdés b) pontja szerint minősülő, jelentős értékre, bünszövetségben elkövetett rablás büntettének minősül, amely első fokon a Be. 20. § (1) bekezdés 1. pontja alapján a törvényszék hatáskörébe tartozik.

[17] Hivatkozott arra, hogy a bíróságok hatásköre – és ezzel összefüggésben a Be. 608. § (1) bekezdés c) pontjában írt feltétlen hatályon kívül helyezési ok – a vád tárgyává tett cselekmény helyes és törvényes minősítéséhez igazodik, függetlenül annak az ügyészség vagy a bíróság általi esetlegesen téves vagy hiányos minősítésétől. Ez abban az esetben is így van, ha a bíróság a terhelt bűnösségét beismerő nyilatkozatának elfogadásával hoz ügydöntő határozatot. Ellenkező esetben a hatásköri szabályok értelmüket veszítenék, illetve az ügyészi vád esetleges téves minősítése alapozná meg a bíróság hatáskörét. A hatásköri szabályok megsértése ugyanakkor olyan súlyos eljárási szabálysértést jelent, amely kizárólag az ítélet hatályon kívül helyezésével küszöbölhető ki, és amely ekként kizárja a további érdemi felülbírálatot, valamint az annak keretében meghozható egyéb rendelkezéseket. A tárgyalás előkészítése során a bíróságnak a Be. 484. § (1) bekezdés a) pontja és a Be. 495. § (1) bekezdése alapján vizsgálnia kell – egyebek mellett – a vád tárgyává tett cselekmény eltérő minőségének lehetőségét és azt is, hogy erre figyelemmel az ügy áttételének pl. hatásköri okból helye van-e. Ezen vizsgálat megelőzi az előkészítő ülést. A bíróság hatáskör hiányában törvényesen nem bírálhat el a hatáskörébe nem tartozó bűncselekményt, még akkor sem, ha a terhelt a bűnösségét a tévesen minősített vád szerinti bűncselekményben beismeri és lemond a tárgyaláshoz való jogáról.

[18] Miután az elsőfokú ítélettel szemben csak az ügyész és csak a büntetések súlyosítása végett jelentett be fellebbezést, ekként a Be. 504. § (1) és (3) bekezdése szerinti vádlotti

beismerő vallomások és a Be. 580. § (2) bekezdés b) pontja alapján rögzült a tényállás és rögzült a minősítés is, így az ítéletnek a Be. 590. § (3) bekezdés szerinti korlátozott felülbírálatára került sor (a minősítés tekintetében). A Be. 590. § (5) bekezdés a) pontja azonban előírja, hogy a másodfokú bíróság a Be. 590. § (3) bekezdésében meghatározott esetben az ítélet fellebbezéssel nem érintett része tekintetében is felülbírálja az elsőfokú bírósági eljárást, és ennek során vizsgálja azon eljárási szabályok megtartását, amelyek megsértése esetén a Be. 607. § (1) bekezdése, valamint a 608. § (1) bekezdése alapján az ítéletet hatályon kívül kell helyezni.

[19] A főügyészség álláspontja szerint a Be. 590. § (5) bekezdés c) pontja az ilyen korlátozott felülbírálat esetén is előírja a bűncselekmény minősítésére vonatkozó rendelkezés felülbírálatát. Ez akkor is irányadó, ha a Be. 606. § (3) bekezdése alapján a minősítés megváltoztatása kizárt, ez azonban nem akadályozza a helyes minősítésre alapozott, a Be. 608. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott eljárási szabálysértés megállapítását. A főügyészség kifejtette ugyanakkor, hogy ez csak akkor lehetséges, ha a bíróság a Be. 590. § (5) bekezdés c) pontja alapján felülbírálja a minősítést és megállapítja, hogy a tényállás alapján a vádlottak terhére milyen bűncselekmény állapítható meg.

[20] Mindezekre tekintettel indítványozta, hogy a Kúria a Be. 660. § (1) bekezdése alapján tanácsülésen eljárva, az első- és másodfokú bíróság ítéletét a Be. 663. § (2) bekezdése alapján helyezze hatályon kívül és az iratokat a Be. 20. § (1) bekezdés 1) pontjára figyelemmel, az új eljárás lefolytatása végett a Budapest Környéki Törvényszéknek, mint elsőfokú bíróságnak küldje meg.

[21] Arra figyelemmel, hogy az I. és II. rendű terheltek a jelen ügyben jogerősen kiszabott szabadságvesztés büntetésüket töltötték, a főügyészség indítványozta, hogy a Kúria a Be. 663. § (1) bekezdés alapján rendelje el az I. és II. rendű terheltek letartóztatását a Be. 276. § (2) bekezdés a) pont aa) és ab) alpontjában és a Be. 276. § (2) bekezdés c) pont cb) alpontjában foglalt okok fennállására figyelemmel, az elsőfokú bíróság tárgyalás előkészítése során hozandó határozataig.

[22] A Legfőbb Ügyészség BF.242/2021/5. számú átiratában a Pest Megyei Főügyészség által benyújtott felülvizsgálati indítványt fenntartotta. Hivatkozott arra, hogy a cselekményt a helyes minősítése szerint hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság jogosult elbírálni, ennek hiánya esetén abszolút eljárási szabálysértés valósul meg. E főszabály az előkészítő ülésen is érvényesül, függetlenül a terheltek beismerésének esetleges elfogadásától, ugyanis amennyiben az elsőfokú bíróság helyesen jár el és észleli az eltérő minősítést, abban az esetben a vád szerinti tényállás minősítése eltérésének lehetősége miatt a bűnösségre kiterjedő beismerő vallomás elfogadása feltételeinek vizsgálatára már nem kerülhetett volna sor. A másodfokú eljárásban a korlátozott felülbírálat nem akadályozza az abszolút eljárási szabálysértés vizsgálatának és megállapításának. Hivatkozott a BH 2019.195. számon közzétett döntésre, mely szerint feltétlen eljárási szabálysértést valósít meg a járásbíróság, ha olyan cselekményt bírál el, amely a vád tárgyává tett és az elsőfokú ítéletben is megállapított tényállás alapján a törvényszék hatáskörébe tartozik.

[23] Mindezekre figyelemmel indítványozta, hogy a Kúria a Be. 663. § (2) bekezdés alapján, a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsülésen helyezze hatályon kívül a Gödöllői Járásbíróság 5.B.307/2019/25. számú ítéletét, valamint a Budapest Környéki Törvényszék, mint másodfokú bíróság 2.Bf.5/2020/32. szám alatti ítéletét és a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező Budapest Környéki Törvényszéket utasítsa az eljárás lefolytatására. Indítványozta továbbá, hogy a Kúria az I. és II. rendű terheltek letartóztatását a felülvizsgálati indítványban részletezett okok miatt rendelje el.

[24] A felülvizsgálati indítványra az I. és II. rendű terhelt, valamint védőik észrevételt nem tettek.

[25] A nyilvános ülésen a Legfőbb Ügyészség képviselője a felülvizsgálati indítványt és a Legfőbb Ügyészség átiratát változatlanul fenntartotta.

[26] Az I. rendű terhelt kirendelt védője a felülvizsgálati indítvány elutasítását és a felülvizsgálati indítvánnyal támadott határozatok hatályában fenntartását kérte.

[27] A II. rendű terhelt védője ugyancsak a felülvizsgálati indítvány elutasítását kérte, a másodfokú bíróság ítéletében kifejtett indokok alapján.

[28] Az I. és II. rendű terheltek a felülvizsgálati indítvánnyal támadott jogerős ügydöntő határozat hatályában fenntartását kérték a nyilvános ülésen.

[29] **III.** A Pest Megyei Főügyészség felülvizsgálati indítványa alapos.

[30] 1. A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) XC. fejezetében szabályozott felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, annak lefolytatására a jogerős ügydöntő határozat egyes törvényben meghatározott jogi hiányosságainak orvoslása érdekében a törvényben meghatározott okok fennállása esetén van helye.

[31] A Be. 648. § b) pontja értelmében felülvizsgálatnak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen eljárási szabálysértés miatt is van helye.

[32] A Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja alapján eljárási szabálysértés miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a határozatát a 608. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértéssel hozta meg.

[33] A Be. 608. § (1) bekezdés c) pontja szerint hatályon kívül helyezési ok, ha a bíróság a hatáskörét túllépte, katonai büntetőeljárásra vagy más bíróság kizárólagos illetékességébe tartozó ügyet bírált el.

[34] A Be. 652. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati indítványban meg kell jelölni azt a határozatot, amely ellen a felülvizsgálati indítvány irányul, valamint az indítvány előterjesztésének okát és célját.

[35] Mindezek alapján a Kúria megállapította, hogy a felülvizsgálati indítványt az arra jogosult a törvényben meghatározott felülvizsgálati okra alapozva nyújtotta be, a felülvizsgálati indítvány elutasításának helye nem volt, így azt a Kúria érdemben bírálta el.

[36] A Be. 659. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó.

[37] A Kúria a Be. 659. § (5) bekezdése szerint a jogerős ügydöntő határozatot – a (6) bekezdésben meghatározott kivétellel – csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott okok alapján bírálja felül.

[38] 2. A jogerős ügydöntő határozat felülvizsgálati eljárás tekintetében releváns és irányadó tényállásnak a lényege a következő:

[39] Terhelt1 I. rendű és Terhelt2 II. rendű terheltek testvérek, terhelt3 III. rendű terhelt az I. és II. rendű terhelt közös ismerőse.

[40] Az I. és II. rendű terheltek 2019. év elején bejelentett munkahellyel, megélhetésüket biztosító rendszeres jövedelemmel nem rendelkeztek, az ítéletben feltüntetett bűncselekmények elkövetése révén rendszeres haszonszerzésre törekedtek.

[41] Az I. és II. rendű terhelt 2019. január 7. napján 18 óra és január 8. napjának 01 óra 30 perc közötti időben a helység1, cím7 szám alatt található cég2hoz mentek azért, hogy onnan értékeket tulajdonítsanak el, majd a redőny feltolását követően az ablakot betörték. I. rendű terhelt bemászott a gyógyszertárba és onnan az adománygyűjtő dobozt a benne lévő

pénzzel együtt kiadta a testvérének, majd távoztak a gyógyszerértékből. A cselekménnyel okozott kár 12.000 forint, mely nem térült meg (elsőfokú ítélet III/1. pont).

[42] Az I. rendű terhelt 2019. január 19. napján 22 óra és január 20. napján 0 óra 42 perc közötti időben a cím8 szám előtti területen lezárt állapotban hagyott, az cég3 tulajdonát képező Suzuki Swift típusú gépkocsi jobb oldali első ablakát könyökkel betörte, majd a gépkocsiba beülve a kormányzarat eltörte, a műanyag burkolatot leszedte, a vezetékeket összekötve a gépkocsit beindította és azzal elhajtott. Az I. rendű terhelt eltulajdonította a járműben lévő értékeket is. A személygépkocsit 2019. január 20. napján a nyomozó hatóság helység1 külterületén, mezőgazdasági területen felfalta és lefoglalta. A cselekménnyel okozott kár 226.440 forint, amelyből 120.000 forint megtérült (elsőfokú ítélet III/2. pont).

[43] Az I. rendű terhelt ezzel a Suzuki Swift típusú gépkocsival a testvéréhez, a II. rendű terhelthez hajtott és elhatározták, hogy egy helység2i boltból különböző értékeket tulajdonítanak el. Az I. és II. rendű terhelt 2019. január 19. napján 22 óra és 2019. január 20. napján 7 óra közötti időben a helység2, cím9 szám alatti, sértett2 tulajdonát képező bolt ablaküvegét betörték, majd az I. rendű terhelt a boltba bejutva onnan különböző értékkel bíró termékeket, többnyire szeszes italokat adott ki testvérének, a II. rendű terheltnak, aki az eltulajdonított dolgokat a gépkocsiba bepakolta. A bűncselekménnyel okozott kár 68.004,6 Ft volt, mely nem térült meg (elsőfokú ítélet III/3. pont).

[44] Az I. és II. rendű terheltek a III. rendű terhelttel együtt elhatározták, hogy a helység1i cég4 üzletbe betörnek és onnan különböző, értékkel bíró dolgokat tulajdonítanak el. A terv megvalósítása érdekében 2019. január 22. napján 19 óra 15 perc és január 23. napján 1 óra 35 perc közötti időben megjelentek a cég1 helység1, cím10 szám alatt található üzleténél. Az I. rendű terhelt a bejáratú ajtó üvegét betörte, majd a három terhelte az üzletből különböző értékkel bíró árucikkeket, valamint a játékadagoló-automata gépet és a kasszából készpénzt tulajdonítottak el. A cselekménnyel okozott kár 230.000 Ft volt, mely lefoglalással részben megtérült (elsőfokú ítélet III/4. pont).

[45] Az I. és II. rendű terheltek ezt követően 2019. január 23. napján napközben szeszes italt fogyasztottak. 15 óra körüli időben megjelentek a cím11 szám alatti ingatlan előtti parkolóban és elhatározták, hogy eltulajdonítják az ott leállított, sértett4 tulajdonát képező Suzuki Swift típusú személygépkocsit. Az I. és II. rendű terheltek közösen megpróbálták kinyitni a gépkocsit úgy, hogy a vezető oldali ajtó üvegét lenyomják, de ez nem sikerült, ezért az ajtó felső részét elhajlították és az ablakát betörték, így a gépkocsit kinyitották. Az I. rendű terhelt a vezető ülésre, a II. rendű terhelt a jobb első ülésre ült. A terheltek közösen megrongálták a gyújtáskapcsolót annak érdekében, hogy be tudják indítani a gépkocsit. Az I. rendű terhelt beült a gépkocsiba, a II. rendű a gépkocsit megpróbálta betolni. A terhelteknek sikerült a gépkocsit a parkoló helyről elmozdítani, azonban beindítani nem tudták, mert a cselekmény elkövetését észlelték és a terhelteket kérdőre vonták, akik a helyszínt elhagyták. A gépkocsi értéke 300.000 Ft volt (elsőfokú ítélet III/5. pont).

[46] A jogerős ügydöntő határozat történeti tényállásának III/6. pontja szerint az I. és II. rendű terheltek mindezeket közvetlenül követően a cím12 számú épület előtt a cég5 tulajdonát képező Wolkswagen Crafter típusú, járó motorral álló kistehergépkocsihoz mentek, mert elhatározták, hogy a gépkocsit – annak teljes felszerelésével együtt – eltulajdonítják. Az I. rendű terhelt a gépkocsi vezetőoldali ajtajához lépett és az ajtót kinyitva elkezdett beszállni a gépkocsiba annak ellenére, hogy a gépkocsi jobb oldali ülésében ülő sértett5 sértett felszólította, hogy „takarodjon onnan” és megpróbálta kilökni őt a gépkocsiból. A gépkocsi jobb oldalán álló II. rendű terhelt ekkor kinyitotta a kocsit jobb oldali ajtaját és sértett5 sértett alkarját megfogva kirántotta őt a gépkocsiból, amelynek hatására a sértett – a II. rendű terhelttel együtt – a földre esett.

[47] sértett5 sértett, miközben a gyógyszerértárban tartózkodó kollégájának kiabált segítségért, lefogta és megpróbálta visszatartani a II. rendű terheltet, aki megkísérelt elmenekülni a helyszínről. Az I. rendű terhelt közben elindult a gépkocsival. sértett5 sértett ekkor elengedte a II. rendű terheltet, mivel a rendőrséget értesítette telefonon.

[48] sértett5 sértett kiabálására a kollégája, sértett6 sértett a gyógyszerértárból az utcára kimenve a gépkocsi után indult, majd elfogta a gépkocsi után szaladó, helyszínről menekülő Terhelt2 II. rendű terheltet. Terhelt1 I. rendű terhelt a társa felvétele érdekében a gépkocsival visszafordult, majd visszatérve megállította a gépkocsit, kiszállt belőle és felszólította sértett6 sértettet, hogy engedje el a társát. sértett6 sértett a felszólításnak eleget tett, elengedte Terhelt2 II. rendű terheltet, majd a gépkocsi túldoldalára, a vezetőoldalra átszaladva leállította a gépjármű motorját és kivette belőle az indítókulcsot. A terheltek sértett6 sértett után mentek, hozzá léptek, és az I. rendű terhelt azért, hogy a gépkocsit eltulajdonítsa, felszólította őt, hogy adja vissza a gépkocsi kulcsát.

[49] Miután sértett6 sértett megtagadta a gépkocsi indítókulcsának visszaadását, Terhelt1 I. rendű terhelt olyan erővel fogott rá a pulóverére, hogy az elszakadt, majd két alkalommal ököllel megütötte sértett6 sértettet az arcán, az álla magasságában. sértett6 sértett ezt követően menekülni próbált, de az őt visszatartó terheltekkel együtt a földre esett.

[50] A Gödöllői Rendőrkapitányság kitérő járőrei a terhelteket intézkedés alá vonták, és mivel a helyszínről megkíséreltek elmenekülni, velük szemben testi kényszert és bilincset alkalmaztak.

[51] A gépkocsi értéke 6.000.000 forint, a gépkocsiban lévő áramfejlesztőből, lánghegesztő felszerelésből, ívhegesztő berendezésből, PE hegesztőgépből, porral oltókból, kézi szerszámokból, üzemzavar elhárítási anyagokból, gázmérőkből, nyomásszabályozókból, gázszivárgás érzékelő és behatároló berendezésekből, védőeszközökből, beépített polcokból, szekrényekből és satuból álló felszerelés értéke 4.000.000 forint volt.

[52] A cselekmény következtében sértett5 sértett mellkasa zúzódásban megnyilvánuló, míg sértett6 sértett a könyök zúzódásában megnyilvánuló, 8 napon belül gyógyuló sérülést szenvedett.

[53] 3. A felülvizsgálati indítványban foglalt ok az, hogy a jogerős ügydöntő határozat ítéleti tényállásának III/6. pontjában meghatározott cselekmény a Btk. 365. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző és a (3) bekezdés d) pontjára figyelemmel a (4) bekezdés b) pontja szerint minősülő, jelentős értékre, bünszövetségben elkövetett rablás büntettének minősülhet; e minősítésre tekintettel ugyanakkor az ügy elbírálása első fokon nem a járásbíró, hanem a törvényszék hatáskörébe tartozik.

[54] A Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja alapján a Be. 608. § (1) bekezdésére figyelemmel minden további feltétel nélkül felülvizsgálati okot képez, ha az elsőfokú bíróság a hatáskörét túllépte [Be. 608. § (1) bekezdés c) pont].

[55] Az elsőfokú bíróság hatáskörét az eljárási törvény akként szabályozza, hogy meghatározza azt a bűncselekményi kört, melynek az elbírálása elsőfokon a törvényszék hatáskörébe tartozik; a járásbíró hatáskörébe pedig annak a bűncselekménynek az elbírálását rendeli, melyet a törvény nem utal a törvényszék hatáskörébe (Be. 19. §, 20. §).

[56] Az első- és másodfokú elbírálás idején is hatályos Be. 20. § (1) bekezdés 1. pontja szerint a törvényszék hatáskörébe tartoznak azok a bűncselekmények, amelyekre a törvény tizenöt évig terjedő, vagy annál súlyosabb szabadságvesztés büntetés kiszabását rendeli.

[57] A Btk. 365. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző és a (3) bekezdés d) pontjára figyelemmel a (4) bekezdés b) pontja szerint minősülő, jelentős értékre bünszövetségben

elkövetett rablás büntette öt évtől tizenötévig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő cselekmény, ezért elbírálására a törvényszéknek van hatásköre.

[58] Az eljárási szabálysértésre alapított felülvizsgálat során az ügydöntő határozat meghozatalát megelőző eljárás vizsgálendő, ám az eljárási törvény nem tesz különbséget aközött, hogy a jogerős ügydöntő határozat meghozatalára előkészítő ülésen vagy tárgyaláson, terhelti beismerés alapján vagy tárgyaláson lefolytatott bizonyítás alapján, esetlegesen büntetővégzés meghozatalával kerül sor. Amennyiben a Be. 608. § (1) bekezdés c) pontjára figyelemmel megállapítható, hogy a bíróság az ügydöntő határozat meghozatalakor hatáskör hiányában járt el, és ezzel a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjában foglalt felülvizsgálati okot képező eljárási szabálysértést valósított meg, az minden esetben azt eredményezi, hogy a Kúria a Be. 663. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot hatályon kívül helyezi és a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságot új eljárásra utasítja.

[59] A hatáskör vizsgálata során kizárólag a vádiratban leírt történeti tények alapján dönthető el, hogy felmerül-e az olyan súlyosabban minősülő bűncselekmény megállapításának lehetősége, amelynek elbírálására a törvényszéknek van hatásköre.

[60] A következőket bírói gyakorlat szerint, ha a vádiratban foglalt tényállás alapján felmerül az olyan súlyosabban minősülő bűncselekmény lehetősége, amely miatt a hatásköri rendelkezések értelmében a megyei bíróság járhat el, nem mellőzhető az iratoknak a magasabb hatáskörrel rendelkező bírósághoz való áttétele (BH 1999.58.). Olyan esetekben, amikor a hatáskör a bűncselekmény minősítésének, a jogi minősítés pedig a bizonyítás eredményének a függvénye, indokolt, hogy elsőfokú bírósággént magasabb hatáskörű bíróság járjon el (BH 1993.488 [22]- [24]).

[61] Feltétlen eljárási szabálysértést valósít meg a járásbíróság, ha olyan cselekményt bírál el, amely a vád tárgyává tett és az elsőfokú ítéletben is megállapított tényállás alapján a törvényszék hatáskörébe tartozik (BH 2019.195.).

[62] A hatáskör túllépésében megnyilvánuló eljárási szabálysértés feltétlen, az ítéletre gyakorolt hatásától függetlenül és a fellebbviteli eljárásban kiküszöbölhetetlenül vonja maga után az ítélet kötelező hatályon kívül helyezését (BH 2019.195. [26] bekezdés).

[63] A magasabb szintű bíróság hatáskörét nem az alapozza meg, ha az eljárás során kétséget kizáróan bizonyosodik be, hogy a vádiratban foglalt bűncselekmény a törvényszék elsőfokú hatáskörébe tartozik, és különösképp nem csupán akkor, ha az ítélet a cselekmény vádlott általi elkövetését megállapítja (BH 2019. 195. [22] bekezdés).

[64] A felülvizsgálati indítványt benyújtó főügyészség és a Legfőbb Ügyészség ekként helyesen hivatkozott arra, hogy a bíróságok hatásköre a vád tárgyává tett cselekmény helyes és törvényes minősítéséhez igazodik, függetlenül annak az ügyészség vagy a bíróság általi esetleges téves vagy hiányos minősítésétől. Eltérő értelmezés esetén a hatásköri szabályok értelmüket veszítenék, illetve az ügyészi vád esetleges téves minősítése alapozná meg a bíróság hatáskörét.

[65] A felülvizsgálati eljárásban tehát az eldöntendő kérdés az, hogy a vádirati tényállás alapján felmerülhet-e a rablás büntetnének a fentiek szerinti súlyosabb – a törvényszék hatáskörébe tartozó – minősítése. Ennek a kérdésnek az eldöntését követően lehet abban állást foglalni, hogy az elsőfokon eljáró bíróság a hatáskörét túllépte-e, azaz a járásbíróság a törvényszék hatáskörébe tartozó ügyet bírált-e el.

[66] A Be. LXXV. fejezetben a vádirat alapján teendő intézkedések körében, a 484. § (1) bekezdés a) pontjában kimondja, hogy a bíróság az ügyiratok bírósághoz érkezését követő egy hónapon belül megvizsgálja, hogy szükséges, illetve lehetséges-e az ügy áttétele; a 484. §

(1) bekezdés g) pontja alapján pedig azt is vizsgálni köteles, hogy a cselekmény a vádtól eltérően minősülhet-e.

[67] A Be. 485. §-a szerint, ha a bíróságnak az ügy elbírálására nincs hatásköre vagy illetékessége, az ügyet átteszi a hatáskörrel, illetve illetékességgel rendelkező bírósághoz.

[68] A Be. 495. § (1) bekezdés b) pontja szerint, ha megalapozottan feltehető, hogy a vádirati minősítés szerinti bűncselekmény súlyosabban vagy enyhébben minősülhet, a bíróság végzésével megállapítja, hogy a vád tárgyává tett cselekmény a vádtól eltérően hogyan minősülhet.

[69] A Be. 511. § (1) bekezdése értelmében a bíróság – ha szükséges – a LXXV. Fejezetben szabályozott kérdésekben a tárgyalás kitűzése után is dönt.

[70] A bíróság a hatáskörét a Be. 23. §-a alapján hivatalból vizsgálja. A tárgyalás előkészítése során a hatáskör kérdésében való döntés nem tehető függővé és nem alapozható a további bizonyítás eredményére sem. A vádirati tényállás vizsgálata szükségessé teheti a hatáskör hiányának megállapítását, mely döntés alapja az is lehet, hogy a cselekmény a vádtól eltérően minősülhet.

[71] Ez az eljárási szabály irányadó abban az esetben is, ha a Be. 499. § (1) bekezdése szerinti előkészítő ülésen merül fel a vádtól eltérő minősítés lehetősége. A vádtól eltérő minősítés ugyanis hatással bírhat a bűnösséget beismerő nyilatkozat elfogadása [Be. 504. § (1)-(6) bekezdés] esetén az ügyész által a Be. 502. § (1) bekezdése szerinti indítvány megtételére, a bíróság ítéletében a törvényes minősítés megállapítására, továbbá annak következményeként a büntetés törvényességére is.

[72] Ezért elsősorban arra kell törekedni, hogy a bíróság a vádirat beérkezését követően a tárgyalás előkészítése során a Be. 484. § (1) bekezdés g) pontja alapján a vádirati tényállásban leírt cselekményt a büntető törvény szabályai szerint megvizsgálja, és ha úgy találja, hogy a vádiratban foglalt történeti tények olyan súlyosabb bűncselekmény megállapításának lehetőségét vetik fel, melynek elbírálása a törvényszék hatáskörébe tartozik, élnie kell a vádtól eltérő minősítés lehetőségével; a hatáskör hiányának megállapítása esetén pedig a Be. 485. §-a alapján a törvényszék hatáskörébe tartozó ügyben az ügy áttételét kell elrendelni.

[73] 4. A hatáskör túllépésének további feltétel nélküli következménye a hatályon kívül helyezés és a hatáskörrel rendelkező bíróság új eljárásra utasítása, miután az nem küszöbölhető ki a másodfokú eljárásban és nem kerülhet sor annak vizsgálatára sem, hogy az elsőfokú bíróság az anyagi jogszabályokat helyesen alkalmazta-e.

[74] Ekként a másodfokú bíróság ítéletében foglalt, a felülvizsgálati indítványban is támadott érvelés téves az alábbiak miatt.

[75] A Be. 499. § értelmében az előkészítő ülés nyilvános ülés. A Be. 425. § (3) bekezdése szerint a nyilvános ülésre az e törvényben megállapított eltérésekkel a tárgyalásra vonatkozó rendelkezések az irányadók.

[76] A Be. 511. § (1) bekezdése szerint a bíróság – ha szükséges – a LXXV. fejezetben szabályozott kérdésekben a tárgyalás kitűzése után is dönt.

[77] A Be. 536. § (1) bekezdése szerint, ha az ügy elbírálása a bíróság hatáskörét meghaladja, a tárgyalás megkezdése után is áttételnek van helye.

[78] Mindezen rendelkezésekből következik, hogy nem csak a tárgyalás előkészítése során, hanem az előkészítő ülésen, illetve, ha az előkészítő ülésen az ügy nem kerül befejezésre, azt követően a tárgyalás kitűzését megelőzően, de a tárgyaláson is hivatalból vizsgálni kell, mégpedig a vádirati tényállás alapján, hogy a vád tárgyává tett cselekmény elbírálása meghaladja-e az eljáró bíróság hatáskörét.

[79] Amennyiben igen, szükség esetén az ezt megalapozó vádtól eltérő minősítés megállapítása mellett az ügy áttételéről kell rendelkezni. Helyesen levont következtetés tehát az, hogy hatáskör hiányában az előkészítő ülésen a terhelt beismerő nyilatkozatának megtétele és a tárgyalásról lemondása esetén sem kerülhet sor arra, hogy a bíróság az ügyben ítéletet hozzon. A hatáskör vizsgálata a vádlottnak a beismerő és tárgyalásról lemondó nyilatkozata esetén is a bíróság Be. 23. §-ából fakadó kötelezettsége.

[80] A vádtól eltérő minősítés megállapítására az előkészítő ülés során is lehetőség van. A bíróságnak ekként lehetősége van arra, hogy az előkészítő ülésen határozottan megjelölje a bűncselekmény minősítésének és a büntetés alkalmazásának törvényi feltételeit és határait. Ellenkező esetben a vádlott nincs maradéktalanul tisztában a bűnösséget beismerő nyilatkozata elfogadásának törvényes következményeivel és beismerésének az adott ügyben mérlegelést igénylő feltételeivel.

[81] A Be. 500. § (2) bekezdés a) pontja alapján megállapítható, hogy a vádlott az előkészítő ülésen a bűnösségét abban a bűncselekményben ismerheti be, amely miatt ellene vádat emeltek és a beismeréssel érintett körben mondhat le a tárgyaláshoz való jogáról. A Be. 6. § (2) bekezdése szerint a bíróságnak a vádról döntenie kell, a vádon túl nem terjeszkedhet, a (3) bekezdés értelmében pedig a bíróság csak a megvádolt személy büntetőjogi felelősségéről dönthet és csak olyan cselekményt bírálhat el, amelyet a vád tartalmaz.

[82] A vádlott bűnösségének beismerése ténybeli; a vádiratban foglalt történeti tényeket ismeri el valónak, és a tényállásban megjelölt cselekmény elkövetésében vallja magát bűnösnek. A beismerés nem a vádiratban írt cselekmény ügyészség általi minősítéséhez igazodik, mivel a beismerés a vádiratban szereplő múltban történt, és esetlegesen jelenleg is fennálló tények és következmények valóságára vonatkozó tudattartalmat jelenít meg; annak elfogadását jelenti, hogy a vádiratban leírt tények és cselekvések a múltban az ott leírtak szerint megtörténtek, az ott leírtak szerint a jelenben is fennálló kihatásuk van; e tények büntetőjogi értékeléséhez szükséges, a bűnösséget megalapozó tudattartalom a terhelt részéről fennáll.

[83] A cselekmény ítéletben történő minősítése ennek szükségszerű következménye és nem szükségszerű része. Ebből következik, hogy a terhelti beismerés – annak elfogadása esetén – a történeti tényállást rögzíti, amely alapja lesz az ítéletben levonandó jogi következtetéseknek, így a minősítésnek is. A bíróságot az ítélet meghozatalakor a vád történeti tényállása köti, attól a tettazonosságot megsértő módon nem térhet el. Az előkészítő ülésen a vádlott beismerő nyilatkozatának elfogadását követően a vádirati tényállás azzal egyezően rögzül és így szolgál az ítélet alapjául.

[84] A bíróság a vádat köteles kimeríteni és azon túl nem terjeszkedhet, ugyanakkor a bíróságot a vád ügyész általi minősítése nem köti. Ebből egyértelműen következik, hogy az előkészítő ülésen a terhelt beismerő nyilatkozatának a törvényi feltételek fennállása mellett történő elfogadása sem zárja ki azt, hogy a bíróság a beismerés elfogadásával rögzült tényállás alapján a bűncselekményt az ügyészi tényállásban foglalt minősítéstől eltérően, a törvénynek megfelelően helyesen minősítse. A bíróság az előkészítő ülésen a terhelt beismerő nyilatkozatának törvényi feltételek fennállása mellett történő elfogadását követően sem köteles az ítéletben a vádirati minősítéssel egyező minősítést megállapítani, köteles viszont a tényállásban foglalt cselekményt a törvénynek megfelelően értékelni akkor is, ha az a vádirati minősítéstől eltér.

[85] Ha a bíróság sem a vádirat megvizsgálása során, sem az előkészítő ülésen, sem pedig a terhelt beismerő nyilatkozatának megtételét követően nem észleli, hogy a vád tárgyává tett cselekmény helyes minősítése alapján az ügy elbírálása más bíróság hatáskörébe tartozik és ítéletet hoz, megvalósítja a Be. 608. § (1) bekezdés c) pontjában írt, feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértést.

[86] Jelen ügyben kétségtelen tény, hogy az elsőfokú bíróság ítéletével szemben csak az ügyész és csak a büntetések súlyosítása végett jelentett be fellebbezést. Emiatt a Be. 580. § (2) bekezdés a) és b) pontja alapján nincs helye fellebbezésnek a váddal egyező tényállás és a váddal egyező minősítés miatt. Abban az esetben, ha a bíróság ítéletét előkészítő ülésen a terhelt beismerő nyilatkozatának elfogadására alapítja, és a váddal egyező tényállás és egyező minősítés mellett a fellebbezés kizárólag az ítéletben kiszabott büntetést vagy intézkedést sérelmezi, az a Be. 583. § (3) bekezdésében meghatározott, korlátozott felülbírálatot eredményező fellebbezésnek felel meg. A Be. 591. § (2) bekezdés b) pontja értelmében a másodfokú bíróság az 590. § (5) bekezdése esetén a nem fellebbezett ítéleti rész tekintetében határozatát az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásra alapítja.

[87] A másodfokú bíróság azonban az ítélet fellebbezéssel nem érintett része tekintetében – jelen esetben ilyennek tekintendő a váddal egyező tényállás és a váddal egyező minősítés is – felülbírálja az 590. § (5) bekezdés a) pontjának aa) alpontja szerint az elsőfokú bírósági eljárást és ennek során vizsgálja azon eljárási szabályok megtartását, amelyek megsértése esetén a 607. § (1) bekezdése vagy a 608. § (1) bekezdése alapján az ítéletet hatályon kívül kell helyezni.

[88] A Be. 20. § (1) bekezdése a bűncselekményeknek a Btk. szerinti minősítésére tekintettel határozza meg a törvényszék hatáskörébe tartozó bűncselekményeket. Az elsőfokú eljárásban a hatáskör vizsgálata végső soron a vádirati tényállás alapján annak a lehetőségnek a vizsgálata, hogy az érdemi határozatban a törvényszék hatáskörét megalapozó súlyosabb minősítés kerülhet megállapításra. E vizsgálat során nem bír jelentőséggel az sem, hogy a súlyosabb minősítés esetlegesen további bizonyítás következménye lehet, mert a bizonyítás lefolytatására és a bűncselekmény büntető törvény szerinti minősítésének megállapítására is csupán a törvényszéknek van hatásköre.

[89] Ekként a Be. 608. § (1) bekezdés c) pontjában írt feltétlen eljárási szabálysértés megvalósulására kiterjedő felülbírálat nem a minősítés vizsgálatát és felülbírálatát, hanem a hatáskör ilyen esetben is kötelező vizsgálatát jelenti a felülbírálat egyébkénti terjedelmétől függetlenül. A hatáskör hiányának megállapítása és az ítélet ezen okból történő hatályon kívül helyezése megelőzi az ítélet érdemi rendelkezéseinek vizsgálatát, így a Be. 590. § (5) bekezdés c) pontjában foglalt, a bűncselekmény minősítésére vonatkozó felülbírálatot is.

[90] Emiatt szükségtelen a felülvizsgálati indítványban megjelölt azon érvelés vizsgálata, hogy a Be. 590. § (5) bekezdés c) pontja szerint a bűncselekmény minősítésére vonatkozó rendelkezés felülbírálatát is el kell-e végezni arra tekintettel, hogy a Be. 606. § (3) bekezdésének – jelen ügyben a másodfokú ítélet meghozatalának időpontjára figyelemmel irányadó – 2021. január 1. napja előtt hatályos szövege alapján a minősítés megváltoztatására nem kerülhetett sor.

[91] A Be. 608. § (1) bekezdés szerinti feltétlen eljárási szabálysértés vizsgálata – jelen esetben a súlyosabb minősítés lehetősége folytán a hatáskör túllépésének megállapítása – ugyanis nem a Be. 590. § (5) bekezdés c) pontjában foglaltak szerint történik, hanem az eljárás hivatalból történő felülbírálata körében, a Be. 590. § (5) bekezdés a) pont aa) alpontja alapján. Amennyiben a Be. 590. § (5) bekezdés a) pontjában írt eljárási vizsgálat nem eredményez hatályon kívül helyezést, abban az esetben kerülhet csak sor a Be. 590. § (5) bekezdés további pontjaiban foglaltak esetleges vizsgálatára, azaz az érdemi felülbírálatra.

[92] Mindezek alapján a másodfokú bíróság ezzel kapcsolatos jogi érvelése téves; a Pest Megyei Főügyészség másodfokú eljárásban tett indítványa alapján, de attól függetlenül hivatalból is vizsgálnia kellett volna a Be. 590. § (5) bekezdés a) pont aa) alpontja értelmében azt, hogy a vádiratban foglalt, az ítéleti tényállással egyező tényállás szerinti bűncselekmény elbírálására az első fokon eljáró járásbíróságnak volt-e hatásköre. Amennyiben a másodfokú bíróság a hatáskör túllépését állapította volna meg, a hivatkozott rendelkezés alapján a Be.

608. § (1) bekezdés c) pontjának fennállását kellett volna megállapítania, és az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezése mellett a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságot új eljárásra utasítania.

[93] A Kúria a teljesség kedvéért megjegyzi: abban az esetben, ha a bíróság a vádlott bűnösségét beismerő nyilatkozatát végzéssel elfogadta, a Be. 580. § (2) bekezdése értelmében kizárt a fellebbezés az ítélet ellen a bűnösség megállapítása, illetve a váddal egyező tényállás és minősítés miatt. Ebből azonnal következik, hogy ha a bíróság az ítéletben a vád tárgyává tett cselekmény minősítését a vádiratban foglalt minősítéstől eltérően állapítja meg, az ítélet e rendelkezése jogorvoslattal támadható, mégpedig valamennyi jogosult részéről. A törvény egyértelműen csak a váddal egyező minősítés esetén zárja ki a fellebbezés lehetőségét, a vádtól eltérő minősítést tartalmazó ítéleti rendelkezés esetén nem. Így ez utóbbi esetben – a hatáskör túllépésében megnyilvánuló hatályon kívül helyezési ok hiányában – maga a minősítés is vizsgálható.

[94] **IV.** Mindezek előre bocsátását követően jelen ügyben a Kúriának azt kellett vizsgálnia, hogy a jogerős ügydöntő határozat tényállásának III/6. pontjában megállapított rablás bűncselekménye a Büntető törvénykönyvről szóló 2012. évi. C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 365. § (1) bekezdés a) pontja mellett a (3) bekezdés d) pontja szerint bünszövetségben elkövetettnek, illetve erre figyelemmel a (4) bekezdés b) pontja szerint jelentős értékre, bünszövetségben elkövetettnek minősülhet-e. Amennyiben igen, az ügyben eljáró elsőfokú és másodfokú bíróságnak a cselekmény elbírálására nem volt hatásköre.

[95] A Be. 20. § (1) bekezdés 1. pontja szerint ugyanis első fokon a törvényszék hatáskörébe tartoznak azok a bűncselekmények, amelyekre a törvény 15 évig terjedő vagy annál súlyosabb szabadságvesztés büntetés kiszabását is lehetővé teszik.

[96] A Be. 10. § (2) bekezdése pedig kimondja, ahol e törvény a jogkövetkezményeket a törvényben meghatározott büntetéshez fűzi, ezen a Btk. Különös Részében meghatározott büntetési tételkeret felső határát kell érteni.

[97] A Btk. 365. § (1) bekezdés a) pontja szerint rablás bűncselekményét valósítja meg az, aki idegen dolgot jogtalan eltulajdonítás végett úgy vesz el másától, hogy e végből valaki erőszakot, illetve az élet vagy a testi épség elleni közvetlen fenyegetést alkalmaz.

[98] A Be. 365. § (3) bekezdés d) pontja szerint a büntetés 5 évtől 10 évig terjedő szabadságvesztés, ha a rablást bünszövetségben követik el.

[99] A Btk. 365. § (4) bekezdés b) pontja értelmében büntetés 5 évtől 15 évig terjedő szabadságvesztés, ha a rablást jelentős értékre, a (3) bekezdés a)-d) pontjában meghatározott módon követik el.

[100] A Btk. 459. § elkövetéskor és elbíráláskor is hatályos (6) bekezdés c) pontja értelmében e törvény alkalmazásában az érték, a kár, valamint a vagyoni hátrány 5.000.001 és 50.000.000 forint között jelentős.

[101] A tényállás III/6. pontjában foglaltak alapján az eltulajdonítani kívánt gépjármű értéke 6.000.000 forint, a gépkocsiban fellelhető felszerelés értéke pedig 4.000.000 forint volt. Erre figyelemmel a rablás jelentős értékre elkövetettnek minősül.

[102] A Btk. 458. § (1) bekezdés 2. pontja szerint e törvény alkalmazásában bünszövetség akkor létesül, ha két vagy több személy bűncselekményeket szervezeten követ el, vagy ebben megállapodik, és legalább egy bűncselekmény elkövetését megkísérlik, de nem jön létre bünszervezet.

[103] Bünszövetség létesül akkor is, ha a terheltek között az egyes helyszínek kiválasztása nem előzetes eltervezés szerint, hanem „ad hoc” történik. A bünszövetséghez nem szükséges, hogy az elkövetők valamennyi bűncselekményre, azok részleteire kiterjedően előzetesen

mindenben megállapodjanak, hanem e minősítő körülmény megállapíthatóságához elegendő a hallgatólagos, de félreérthetetlenül ismétlődő bűnözésre irányuló magatartás is (BH 2017.253.).

[104] A bűncselekmény szervezett elkövetése a bünszövetség ismérveit hiánytalanul megvalósítja és annak megvalósíthatóságát nem befolyásolja, hogy a szoros és rutinos együttműködés mellett minden egyes részcselekményre nem kötöttek külön előzetes megállapodást (BH 2017.178.).

[105] A bünszövetség fogalma szerinti megállapodás – mint a szervezett elkövetés egyik eleme – olyan, a jövőben megvalósítandó bűncselekmények elkövetésére irányuló elhatározást jelent, amely az elkövető következetességét, a végrehajtás jelentősebb körülményeiben, módozataiban megnyilvánuló tervszerűséget is felöleli. Nem zárja ki viszont a bünszövetség megállapíthatóságát az, ha a végrehajtás módja adott esetben eltér az előzetes megállapodástól, illetve, hogy a bűncselekmények végrehajtásának nem minden egyes részletét szervezték meg. Lényeges azonban, hogy a megállapodás már eleve a bűnözésre, vagyis a bűncselekmények (több bűncselekmény) elkövetésére irányuljon (BH 2018.69.).

[106] A IV. számú Büntető Elvi Döntés a bünszövetséggel kapcsolatosan kifejtette: a Büntető Törvénykönyv a bünszövetség fogalom meghatározásánál a bűncselekmények szervezett elkövetését értékeli, vagyis azt az esetet, amikor a közreműködőknek, tehát a bünszövetség tagjainak a megállapodása több bűncselekmény megvalósítását célozza anélkül, hogy minden egyes bűncselekmény végrehajtásának a részleteit is megszerveznék. A törvény ugyanis azt a súlyosabb minősítést megalapozó magasabb fokú társadalomra veszélyességet értékeli, hogy az elkövetők nem csupán egy meghatározott bűncselekmény elkövetését valósították vagy kísérelték meg, hanem magát a bűnözést szervezik meg.

[107] A bünszövetség létrejöttének nem csak az a feltétele, hogy a bűncselekmény alanya akár tettesként, akár részesként két vagy több személy legyen, hanem az is, hogy az elkövetők megállapodása szervezett bűnelkövetésre, vagyis magára a bűnözésre, illetve több bűncselekmény elkövetésére irányuljon, továbbá, hogy a megállapodás a bűncselekmények elkövetését megelőzze.

[108] Nem zárja ki a bünszövetség megállapíthatóságát az, ha a megvalósított vagy megkísérelt bűncselekmény vagy bűncselekmények végrehajtásának a módja eltér az előzetes megállapodástól.

[109] Annak a megállapítását, hogy a megállapodás előzetes volt, nem befolyásolja, hogy az a cselekmény elkövetését megelőzően sokkal korábban vagy a véghezvitel megkezdése előtt viszonylag rövidebb idővel történt. Lényeges azonban, hogy az a megállapodás már eleve a bűnözésre, vagyis több bűncselekmény elkövetésére irányuljon.

[110] A megállapodás formáját illetően a törvény nem tartalmaz taxatív felsorolást, megállapodás a hallgatólagos, a félreérthetetlen a bűnözésre irányuló akarategység is. Ilyen megállapodásra általában az olyan cselekményeknél lehet következtetni, ahol az elkövetők ismétlődően, az azonos vagy hasonló alkalmat keresték, vagy használták fel a bűncselekmények megvalósításához. Amikor tehát az elkövetők ráutaló magatartásával egyértelműen ismerhető fel a bűnözésre irányuló következetesség, tervszerűség és akarategyezőség, akkor valósul meg a hallgatólagos megállapodás.

[111] A jelen ügyben irányadó tényállásban – az I. rendű és a II. rendű terheltek által közösen megvalósított cselekményeket illetően – felmerülhet a bünszövetség törvényi ismérveinek vizsgálata. A tényállás bevezető része ugyanis azt tartalmazza, hogy az I. és II. rendű terheltek 2019. év elején bejelentett munkahellyel, megélhetésüket biztosító rendszeres jövedelemmel nem rendelkeztek, bűncselekmények elkövetése révén rendszeres haszonszerzésre törekedtek.

[112] A tényállásban rögzített vagyon elleni cselekmények esetében a rövid időn belüli, többnyire éjjeli órákban történő, hasonló módszerrel való behatolással való elkövetés, illetve a lopott dolgok szállításához használt gépkocsi eltulajdonítása a bűnözés közös elhatározását, a terheltek megállapodását tükrözi; a cselekmények folyamatában a következetesség és tervszerűség kétségtelenül felismerhető. A tényállásban írt eseménysort tekintve fel sem merülhet az, hogy a terheltek csupán esetenkénti elhatározás folytán, hirtelen ötlettől vezérelve, egyszeri megoldást találtak volna anyagi helyzetük javítására. Éppen ellenkezőleg: a tényállásból az tűnik ki, hogy a bűncselekmények elkövetése révén rendszeres haszonszerzésre törekedtek, a bűnözésre szervezkedtek, cselekményeiket tervezték, majd következetesen véghez is vitték. Ebbe a sorba illeszkedhet a 6. pontban írt erőszakos vagyon elleni bűncselekmény is. Ekként felmerülhet annak a lehetősége, hogy az I. és II. rendű terhelt között hallgatólagos megállapodás jött létre előre meg nem határozott vagyon elleni bűncselekmények akár dolog elleni erőszakkal, illetve akár személy elleni erőszakkal történő megvalósítására. Az I. és II. rendű terheltek megállapodása arra is irányulhatott, hogy a lehetőségeket közösen felderítve, együttműködve és kihasználva, rendszeres haszonszerzési célból, megélhetésük biztosítása érdekében bűncselekményeket kövessenek el. Ekként a tényállásban írt cselekmények esetében a bünszövetségben történő elkövetés látszik megállapíthatónak.

[113] A III/1-5. tényállási pontokban írt vagyon elleni bűncselekmények esetében e minősítő körülmény nem eredményezne a bíróság hatáskörét is érintő eltérő minősítést.

[114] A tényállás III/6. pontjában foglalt cselekmény azonban a Btk. 365. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző és a (3) bekezdés d) pontjára figyelemmel a (4) bekezdés b) pontja szerinti rablás büntettének is minősülhet, melynek elbírálása a Be. 20. § (1) bekezdés 1. pontja alapján a törvényszék hatáskörébe tartozik.

[115] A fentiekre tekintettel a Kúria megállapította, hogy a felülvizsgálati indítvánnyal támadott ügyben az elsőfokú bíróság ítéletét hatáskör hiányában hozta, ekként hatáskörét túllépte.

[116] A másodfokú bíróságnak a korábban már kifejtettek alapján a hatáskör túllépését meg kellett volna állapítani és a Be. 608. § (1) bekezdés c) pontja alapján az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezése mellett a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságot új eljárásra kellett volna utasítania. Miután a másodfokú eljárásban – a törvényszék téves jogértelmezése folytán – a hatályon kívül helyezésre nem került sor, a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjában írt okból előterjesztett felülvizsgálati indítvány alapos. A Kúria tehát minden tekintetben egyet értett a Pest Megyei Főügyészség és a Legfőbb Ügyészség álláspontjával.

[117] A Kúria a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból folytatott vizsgálata során egyéb – a Be. 649. § (2) bekezdésében írt – eljárási szabálysértést nem észlelt.

[118] V. Mindezekre figyelemmel a Kúria a Be. 660. § (2) bekezdés c) pontja alapján nyilvános ülésen eljárva, a Be. 663. § (2) bekezdése értelmében a felülvizsgálati indítvánnyal támadott Gödöllői Járásbíróság 5.B.307/2019/25. számú és a Budapest Környéki Törvényszék 2.Bf.5/2020/32. számú ítéletét hatályon kívül helyezte és a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező Budapest Környéki Törvényszéket új elsőfokú eljárásra utasította.

[119] VI. A Be. 663. § (5) bekezdése szerint, ha a Kúria a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot hatályon kívül helyezi, és a terhelt fogva van, a fogvatartás kérdésében határoz.

[120] Az iratok tartalma szerint az I. rendű terhelt a hatályon kívül helyezett ítéletben kiszabott szabadságvesztés büntetésből feltételes szabadságra bocsátották, ténylegesen a

hatályon kívül helyezett ítélettel elrendelt Gödöllői Járásbíróság 5.B.163/2017/48. számú ítéletével kiszabott 1 év szabadságvesztés végrehajtását tölti.

[121] Terhelt2 II. rendű terhelt jelenleg a hatályon kívül helyezett ítéletben kiszabott szabadságvesztését tölti, kitöltve 2024. szeptember 23. napján szabadulna.

[122] A Kúria a felülvizsgálati indítványban foglaltakat alaposnak tartotta abban a tekintetben, hogy az I. és II. rendű terheltek vonatkozásában a személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedésnek a Be. 276. § (2) bekezdés a) pontjának ab) alpontjában és a Be. 276. § (2) bekezdés c) pontjának cb) alpontjában foglalt okai fennállnak.

[123] A hatályon kívül helyezett ügy alapjául szolgáló vádiratban foglalt cselekmények esetében a vádtól eltérő minősítés lehetőségére figyelemmel a rablás büntette 15 évig terjedő szabadságvesztés büntetéssel fenyegetett, emellett a halmazati büntetés kiszabásának lehetőségére tekintettel mindkét terhelt esetében fennáll a szökés, elrejtőzés veszélye. A II. rendű terhelt többszörös visszaeső, végrehajtandó szabadságvesztés kiszabása esetén a Btk. 38. § (4) bekezdés a) pontja alapján a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségéből kizárt. Az I. és II. rendű terheltek fogva tartásukat megelőzően munkahellyel, jövedelemmel nem rendelkeztek.

[124] A terheltek személyi körülményeinek figyelembevétele mellett is megalapozottan lehet következtetni arra, hogy személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedés elrendelése nélkül megszöknének, elrejtőznének, jelenlétük az eljárásban nem lenne másképp biztosítható.

[125] Az I. és II. rendű terheltek jelentős részben vagyon elleni bűncselekmények elkövetése miatt többszörösen büntetett előéletűek, emellett a II. rendű terhelt a vádirat tárgyát képező cselekmények megállapítása esetén többszörös visszaesőnek is minősül. A legális jövedelem hiányára is figyelemmel, megalapozottan feltehető, hogy terheltek a személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedés elrendelésének hiányában újabb, szabadságvesztéssel büntetendő vagyon elleni bűncselekményeket követnének el.

[126] A Kúria a hatályon kívül helyezett ügy vádiratában foglaltak alapján azt nem látta megállapíthatónak, hogy a terheltek az ügyben megszöktek vagy elrejtőztek volna, őket a vádirat III/6. tényállási pontjában írt cselekmény elkövetésén tetten érték, a helyszínen rendőri intézkedés alá vonták, e tény azonban nem eredményezhette a Be. 276. § (2) bekezdés a) pont aa) alpontjában írt különös ok fennállásának megállapítását.

[127] A Kúria a Be. 276. § (1) bekezdés a) pontja, (2) bekezdés a) pont ab) alpontja, illetve c) pont cb) alpontjára figyelemmel, az I. rendű terhelt esetében a Be. 281. § szerinti bűnügyi felügyeletet, a II. rendű terhelt esetében pedig a Be. 296. § szerinti letartóztatást rendelte el.

[128] Az I. rendű terhelt vonatkozásában a Be. 281. § (2) bekezdés a) pontja alapján előírta, hogy helység1 község területét engedély nélkül nem hagyja el, és a Be. 282. § a) pontja, valamint 283. § (1) bekezdése alapján elrendelte a bűnügyi felügyelet magatartási szabályának megtartását biztosító intézkedésként a terhelt mozgását nyomon követő technikai eszköz alkalmazását.

[129] A bűnügyi felügyelet tartama a Be. 290. § (5) bekezdése szerint a megismételt eljárásra utasított bíróság tárgyalás előkészítése során hozott határozatáig tart.

[130] A II. rendű terhelttel szemben a Be. 277. § (4) bekezdés a), c) és e) pontjára alapítva látta szükségesnek a letartóztatás elrendelését, mivel az ő esetében úgy ítélte meg, hogy a bírói engedélyes kényszerintézkedés célja a letartóztatásnál enyhébb kényszerintézkedéssel nem biztosítható. A II. rendű terhelttel szemben elrendelt letartóztatás a Be. 297. § (4) bekezdésére figyelemmel a megismételt eljárásra utasított bíróságnak a tárgyalás előkészítése során hozott határozatáig tart.

[131] A Kúria a Be. 664. § (1) bekezdés alapján megállapította, hogy a felülvizsgálati eljárásban kirendelt védők díjából felmerült bűnügyi költséget az állam viseli.

[132] A Kúria a Be. 856. § (1) bekezdés b) pontja és (3) bekezdése alapján rendelkezett a hatályon kívül helyezett ítéletben megállapított bűnügyi költség és elrendelt vagyonekbevonás esetlegesen megfizetett összegének visszatérítéséről az azt befizető terhelt részére.

[133] A Kúria végzése ellen a Be. 6. § (4) bekezdése alapján fellebbezésnek, a 650. § (1) bekezdés b) pontja alapján pedig felülvizsgálatnak nincs helye.

[134] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egyszer nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul.

[135] A Be. 652. § (7) bekezdése értelmében felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal csak egyszer nyújtható be.

Budapest, 2022. május 10.

Dr. Domonyai Alexa s.k. a tanács elnöke, Dr. Schmidt Péter s.k. előadó bíró, Dr. Csák Zsolt s.k. bíró